

ЗАМАН

Газета издаётся на балкарском языке с 1924 года

Интернет-версия: gazeta.zamankbr.ruКЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ
ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ

ВРЕМЯ

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА
КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ**КОЛЛЕГИЯ**

Эсепле чыгъарылгъандыла, борчла салынгандыла

КЪМР-ни саурукъ сакълау министрствосуну коллегиясы болгъанды, анда 2021 жылны кёрюмдюлерине къарагъандыла эм юсюбюздеги жылны борчлары белгиленгендиле. Къабарты-Малкъарны Башчысы Казбек Коков коллегияны ишине къатышханды.

КЪМР-ни саурукъ сакълау министри Рустам Калибатов белгилегенге кёре, 2021 жыл, аны аллындагы 2020 жылда болгъаныча, коронавирус ауруугъа къажуу бла байламлы ётгенди.

Жыйылынуу кезиунде коронавирус инфекциядан ауругъанлагъа къалай медицина болушлукъ берилгенини юсюнден

соруула сюзюлгендиле. Саурукъ сакълау учреждение ауругъанладан толу болуп ишленгендиле. Саулай да тогуз госпиталь

къуралгъан эди, алада 1859 ундурукъ болгъанды, ол санда 1408 кислород бла жалчытылынганла.

Ахыры 2-чи бетдеди.

БАЙЛАМЛЫКЪЛА

Министр, соруулагъа жууаплай, жорукъланы да ангылатханды

Кёп болмай «Ангылатабыз. Къабарты-Малкъар» проектни чеклеринде КЪМР-ни урунуу эмда социал къоруулау министри Асанланы Алим республиканы Правительствосуну «ВКонтакте» майданында тюзюнлей эфирге къатышханды.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Къайгырыу

Тозурагъан журтладан – жангыларына

Къабарты-Малкъарда «Жашуу журт эм шахар болум» миллет проектге кёре 2019-2023 жыллада жашуу этерге жарамгъан, тозурагъан юйледен кёчюрюу программаны болжалдан алгъа тамамларгъа къолдан келгенди. Болсада республиканы Къорулуш эмда жашуу журт-коммунал мюлк министрствосу 2021 жылда биринчи январьгъа дери эсепге тюшген къауумгъа мындан арысында да болушур муратлыды.

Бююнлюкде «Реформа ЖКХ» къырал автоматизациялы информация

системагъа онтогуз кёп фатарлы юй кийирилгенди. Бусагъатда алада 1823 чакълы адамгъа 15 квадрат метрлик 623 фатарда жашаргъа тюшеди.

Алай бла Нальчикде 578 юйюрюю ишлене тургъан эм битген юйледе жангы жашуу журтла бла жалчытырча мадар этилликди. Андан сора да, Нарткъалада – 30 эм Солдатская станицада 15 юйюрю жашуу журт къоллу боллукъдула.

МАГОМЕТЛАНЫ Сулейман.

Айныу

Къабарты-Малкъар юйлени хайырланыуугъа беруу бла алчыланы санындагы

Къабарты-Малкъар РИА агентствону тизмесине кёре, 2021 жылда хайырланылыргъа берилген жашуу журтланы саны бла Шимал-Кавказ федерал округну регионларыны арасында экинчи жерни алады. Россейли регионланы битеулу рейтингинде уа отузунчу жердеди.

Бизде хайырланылыргъа берилген юйледен республикада жашагъан хар адамгъа жетген ёлчеми (0,591 квадрат метр) саулай Россейдегине (0,636 кв.м.) жууукълашханды. Былтыр битеу организацияла бла жамауат кеси ишлеп, хазыр этген юйле 514,4 минг квадрат метрни тутадыла. Ол а 2020 жыл бла тенгешдиргенде 108,8 процентди, белгиленген ёлчемледен асламды.

Быйыл да республика жашуу журтланы къорулушун селейтмегенди. «Битеу да 512 минг квадрат метрни хайырланыргъа берир умутубуз барды. Ахыр шартлагъа кёре, январь-апрель айлада жашуу журтланы 103,3 минг квадрат метри хазырды, ол а былтырны ол кезиунден эсе 1,5 кереге асламды», - деп чертгенди КЪМР-ни Башчысы Казбек Коков Регионланы айнытуу жаны бла правительстволу комиссияны кёп болмай бардырылгъан жыйылыууну эсеплерини юслеринден оюмун айта.

Республиканы оноучусу регионда жашуу журтланы терк атламла бла ишленгенлерине кёллендирген эмда себеплик этген сылтауланы да туура этгенди. Аладан бири инфраструктураны айнытыуу программасыды, ол санда жангы жашуу журт тийрелеге суу ызла тартыуду, социал магъаналы объектле ишлеудю. Экинчиси уа, республиканы эллерин бла шахарларын тапандырыуду.

КЪМР-ни Башчысыны бла
Правительствосуну пресс-службасы.

Фестиваль

Омарны хурметине жыр байрам

Бу кюнледе малкъар халкъ жыр хазнаны жыйгъан эм жырлагъан, КЪМР-ни халкъ артисти Отарланы Омар туугъанлы 106 жыл болады.

Кёп жылланы Отар улу Къабарты-Малкъар жыр эм тепсеу къырал ансамбльни солисти эди, жыйырма жылдан артыкъ заманы ол республикалы радиону бла телевиденияны хорунда жырлагъанды. Аны кючу бла жыйылгъан эм жазылгъан кёп жырла радиону фонотекасында сакъланганлай турадыла. Бийик фахмулулугуу эм иш кёллюююню хайырындан ол керти да халкъ сюйген, багъалагъан артист болгъанды.

Аны хурметине КЪМР-ни Маданият министрствосу 2022 жылда майда бурунгу малкъар халкъ жырны Отарланы Омар атлы сабий фестивалын бардырлыккъды.

15 май – Юйюрюю халкъла арапы кюню**3 бет**

Бетлеринден
нюрлери кетмейди

КЪМР-ни 100-жыллыгына**4 бет**

Илмуну жолунда
бийикликке жетген алим

Белгили алим, техника илмуланы доктору, профессор, РФ-ни илмусуну сыйлы къуллукъчусу, Россейни Керти илмуланы академиясыны академиги, Россейни Илмула академиясыны Къабарты-Малкъар Илму арасын къурагъан Пётр Мацович Ивановха бу кюнледе 80 жыл толады.

Эсепле чыгарылгандыла, борчла салынгандыла

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

Пандемияны кезиуонде жангы штамм жайылгандыла, кислород бек керекли болганды. Госпитальланы кыошакъ халда кислород бла жалчытыргъа РФ-ни Правительствосу федерал бюджетден 147 миллион сом бөлгенди.

Республикада ОРВИ инфекцияга кыажу жети диагностика амбулатория ара эм тогуз компьютер томография этген аппарат ишлегенди. Саузула кече-кюн да тийишли болушлукъну алгъанлай тургандыла, ОМС-ни хайырындан 60 мингге жуукъ тинтиу этилгенди. Терк эм мычымай медицина болушлукъ берген 42 автомобиль мажарылганды, аны хайырындан саусулагъа заманында жетерге онг чыкыганды. Коронавирус бла ауруп амбулатория амал бла медицина болушлукъ алгъанлагъа дарманла алынгандыла.

Медицина болушлукъну качествосун игилендирирге эм вирусдан ауругъанла бла байламлыкъны жюрютюрге бирикген контакт-ара ачылган эди, аны хайырындан 23 минг билдириуге кыаралганды, аллай контакт-арала 19 амбулатория бөлүмлени мурдорларында ишлеп тургандыла. Женгил халда ауругъанла телефон бла консультацияла алып, кеслери алларына медицина болушлукъну алгъанларыны хайырындан, амбулаторияда ишлегенленге аурулукъ аллай бир жетмегенди. Онеки лаборатория биригиде белгиленген кезиуде 600 минг ПЦР-тинтиу бардырылганды. Пандемияны кыайнагъан кезиуонде амбулаториялада эм кюндюз жатхан жерледе бир ызгъа 9 минг адамга болушлукъ этилип турганды.

Госпитальлада ишлегенлеге, федерал телеуледен сора да, КъМР-ни Башчысыны указына тийишлиликде, регион телеуле да берилгенди. 2021 жылда госпитальлада ишлегенледен эки минг адамга 470 миллион сом төленгенди.

«Эки жылны ичинде республиканы саулукъ сакълау системасы эпидемиология болумну тюзетиуу бла тийиш-

лисича ишлейди. Россейни Президенти, Правительство-су, Къабарты-Малкъарны оноучулары этген оноула бизге заманында тийишлисича медицина болушлукъ этерге онг береди. Регионда медицина болушлукъ бирилмей бир адам да кыалмаганды», - деп чертгенди министр.

Къабарты-Малкъарда «Саулукъ сакълау», «Демография» эм саулукъ сакълауу биринчи звеносун айнытуу регион программа ишлейди. «Саулукъ сакълау» миллет проектни республикада бардырыргъа 2021 жылда федерал бюджетден 500 миллион сом бөлүнгенди. «Онкология ауруулагъа кыажу» регион проектни чеклеринде онкология диспансерде жеринде тепдирилген рентген аппарат орнатылганды, урология эм гинекология жаны бла операцияланы этгенде рентген компьютер томографияны хайырланадыла. Андан сора да, 2021-2025 жыллада федерал инвестиция программага кере, бир ызгъа 250 адамга медицина болушлукъ берирча Республикалы онкология диспансер ишлениркиди. Ол жумушлагъа 3 миллиард сомдан аслам бөлүнюрюкдю. Къурулуш ишле быйыл башланырыкъдыла.

Озгъан жылда «Земский доктор» программага тийишлиликде онтогуз врачча бла алты медсестрага иш берилгенди. Быйыл 22 врачча бла 6 медсестрага иш табыллыкъды. Бек керекли специалистлени окутуу да барады. Бююнлюкде ординатурада окууларын бошاپ, 34 медицина учрежденияда адам иш тапхады.

Къабарты-Малкъарда бийик технологиялы медицина болушлукъ бериу айный барады. Шендю аллай амалны 9 кыырал эм 3 иели медицина биригиу береди. Саулай да республикада бийик технологиялы болушлукъну 13 тюрлюсю этиледи. Озгъан жылда 2020 жыл бла тенгештиргенде льготалы халда дарманла бла жалчытыу 16 процентге өсгенди.

Эсигизге салайыкъ, озгъан жылны аягында КъМР-ни Башчысы Казбек Коковну буюрууу бла республиканы 2020 жылны бюджетине

кыошакъ халда 600 миллион сом салынган эди, ол санда онкология ауруулары болгъанлагъа дарманла сатып алыргъа.

«КъМР-де саулукъ сакълауу биринчи звеносун жангыртуу» программага кере, республикада 50 медицина учреждение жангырылганды, тынгылы ремонт этилгенди эм жангысы ишленгенди. Ол программа бла медицина учреждениялагъа 140 оборудование сатылып алынганды, ол санда эки рентген комплекс, юч ультразвук аппарат эм аллай бир эндоскопия комплекс.

Жыйылынуу кезиуонде Казбек Коков республиканы саулукъ сакълау системасын айнытуу эм медицина учрежденияланы ырысхы-техника жаны бла жалчытыу Россейни Президенти Владимир Путинни социал политикасыны, миллет проектлени кыурап, жашауда бардырылгъанларыны хайырындан болгъанын айтханды.

«Жашауда бардырылгъан проектле - онкология диспансер, жангы поликлиника, участкалы больница эм башка объектле федерал даражада РФ-ни Правительствосуну Председателинде эм Саулукъ сакълау министерствода кыабыл этилгендиде, биз алагъа ыразылыгыбызны билдиребиз».

Озгъан эки жыл бизни барыбызгъа да кыйын болганды. Кючюбюзню асламысын жангы коронавирус аурууну кыурутурга буруп тургъанбыз, ол битеу дуняга да кыайгы салганды. Саулукъ сакълауда биз профилактика ишге аслам эс бөлүрге керекбиз. Болум кыалай болгъанына да кыарамай, биз адамланы арасында халланы унутмазгъа керекбиз. Сауузгъа жапсарыу сёз айтыу, аны кыайгысына тийишлисича эс бөлүу, иште магъаналы жерни алыргъа керекди», - дегенди ол.

Коллегияны ишине Правительствону Председатели Мусукланы Алий, аны орунбасары Марат Хубиев, КъМР-де Роспотребнадзорну управлениясыны оноучусу Жирослан Пагов, медицина учрежденияланы таматарлары кыатышхандыла.

эки жаны бла да тартылыкъдыла.

Кече орамланы жарыгы аны водительге, жаяу жюрюгенлеге да ашкы себеплик этиркиди эм кыоркыуу-сузлукъну кычлеркиди, деп билдириледи Росавтотдорну автомашина жоллагъа кыарагъан «Кавказ» управлениясындан.

Ишле графикке тийишлиликде быйылны ахырына бошалыргъа керекдиле.

Документле

«Россей Федерацияны субъектлеринде власть органланы ишлерин кыурауу битеулу принциплерини юсюнден» Федерал закон кыабыл этилгени бла байламлы Къабарты-Малкъар Республиканы Конституциясына тюзетиуле кийириуню юсюнден» Къабарты-Малкъар Республиканы Законуну юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини

БЕГИМИ

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини **бегим этеди:**

1. «Россей Федерацияны субъектлеринде власть органланы ишлерин кыурауу битеулу принциплерини юсюнден» Федерал закон кыабыл этилгени бла байламлы Къабарты-Малкъар Республиканы Конституциясына тюзетиуле кийириуню юсюнден»

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Башчысы

Т.ЕГОРОВА

Нальчик ш., 2022 жылны 21 апрели, №488-П-П

«Халкыны автомобиль, шахарда ток бла ишлеген транспорт эмда темир жол транспорт бла жюрютууну кыурауу юсюнден» Къабарты-Малкъар Республиканы Законуну 3-чю статьясына тюзетиуле кийириуню юсюнден» Къабарты-Малкъар Республиканы Законуну юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини

БЕГИМИ

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини **бегим этеди:**

1. «Халкыны автомобиль, шахарда ток бла ишлеген транспорт эмда темир жол транспорт бла жюрютууну кыурауу юсюнден» Къабарты-Малкъар Республиканы Законуну 3-чю статьясына тюзетиуле кийириуню юсюнден»

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Башчысы

Т.ЕГОРОВА

Нальчик ш., 2022 жылны 21 апрели, №490-П-П

«Къабарты-Малкъар Республикада жаш төлю политиканы юсюнден» Къабарты-Малкъар Республиканы Законуну юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини

БЕГИМИ

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини **бегим этеди:**

1. «Къабарты-Малкъар Республикада жаш төлю политиканы юсюнден» Къабарты-Малкъар Республиканы Законуну кыабыл кёрюрге.

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Башчысы

Т.ЕГОРОВА

Нальчик ш., 2022 жылны 21 апрели, №492-П-П

2. Белгиленген Законну Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысына кыол салдырыу эм халкыгъа туура этер кючю берирге.

3. Бегим кыабыл кёрюлген кюнден башлап кючюне киреди.

Министр, соруулагъа жууаплай, жорукъланы да ангылатханды

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

Тюбешиуню Регионнга оноу этуу арасы кыурагъанды. Алим Орусбиевич адамланы жарсытхан кеп соруугъа жууаплагъанды, ол санда социал пособияланы бла телеуленни юслеринден толу хапарлагъанды, ала кимге тийишли болгъанларын да ангылатханды, бусагъатда кыйын экономика болумну кезиуонде кыаллай себепликле этилгенлеринден да билдиргенди.

Министр айтханга кере, бюгонлюкде инсанланы тюрлю-тюрлю кыаумларына эллиден аслам пособие бла телеуле бериледи.

Регионну жанындан а беш неда андан кеп сабийлери болгъанлагъа жашуу болумларын игилендирирге бир жолгъа 250 минг сом төленеди. Республиканы закону бла «Ана махтаулукъну» майдалы да бериледи. Санкцияланы кезиуонде

бир-бирле ишсиз кыалмазча министерствода хар ыйыкъдан мониторинг бардырылады. Аны чеклеринде иш бериучюлени эм урунганланы болумлары бла шагъырейленирге онг чыгъады. «Бизни предприятиялагъа тыш кыыраллы санкцияла артыкъ улуу хата салмагъандыла. Ала производстволарын тохтатмай, бирси заманладача, тири кыармашадыла эм продукцияларын сатаргъа жангы рынокла изледиле», - дегенди Асан улу.

Ол жангы усталыкъ неда кыошакъ халда профессионал билим алыргъа сыйгенлеге «Содействие занятости» федерал проектге кере энчи программа ишлегенин да эсге салганды.

Саулай алып айтханда, тюбешиу кыйыматлы болганды, кепле сорууларына толу жууап тапхандыла эм жангы затла да билгендиле.

МАГОМЕТЛАНЫ Сулейман.

Тапландырыу

Къоркыуусузлукъну жалчыта

«Къоркыуусуз эм тынгылы автомобиль жолла» миллет проектни чеклеринде быйыл талай муниципалитетде жолла кече жарыкъ болурча мадар этилликди. Анга кере Хушто-Сыртдан Чегем чучурлагъа дери, Малка, Курп, Инаркой эм Плановское, Псыхурей элдеде, саулай да 30 километр чакълы бирде, чыракълары бла чыпынла орнатыллыкъдыла.

Бусагъатда Плановскоеде бла Псыхурейде чыпынла-

ны тюплерине бетон кыууп башлагъаныла. Хушто-Сырт бла Чегем чучурланы арасында да ток чыбыкъланы жер туюу бла эм хауа бла тартырча жумушла тамамланадыла.

Нальчикде Къабарты орамда да бу кюнде чыракъ чыпынланы мурдорларын кючлеп бошагандыла. Жуукъ заманда баш жанларын салып, энчи приборланы жарашдырып башларыкъдыла. Ала жолну

фияны уллу китапханалары барды, ала республикалы газетлеге жазыладыла, бюсюреген статьяларын сюезде, бирде даулашадыла. «Заман» газетни да бек сыйюп окъуйдула.

Султан кёп жылланы тракторчу болуп ишлегенди, София уа – бухгалтер. Беш кызыларында да бийик билимлери барды. Окъууга, билимге жетгенде, ахчаларын-мюлклерин

болушурукъду неда насып сезим саугаларыкыды. Билим керти жёнгер кибикди, билеклик этеди.

Кючмезланы юйор бир заманда тизгинлерин бузмагъандыла, пенсияда болгъанлыкыга, жылтырай турдыла. Османланы Хыйса басмалаучу эски суратлада бир ариу аппала бляннала бардыла, тюз алагъа ушайдыла бизни жигитлерибиз. Ышар-

15 май – Юйорню халкыла аралы кюню

Бетлеринден Нюрлери кетмейди

Акь-Сууда кёншула, эллиле да, жууукъла-тенгле да Кючмезланы Султанны бла Софияны бек сюеделе, сый-хурмет береди. Бу огурлу адамла юйор кырагъанлы жетмиш жыл болады! Нальчик ЗАГС-ны башчысы Валентина Шериева редакцияга селешип: «Султан бла Софияны юслеринден битеу газетледе да басмаланса материал, иги боллукъ эди, ала жаш тёлуге ариу юлгюдуле», - дегенди.

Он жыл мындан алгъа, Нальчик шахарны ЗАГС бёлюмю орналгъан юйде «бриллиант тойну» белгилегенлеринде, Султан бла София бир бирлерине биринчи кере жюзюкле саугъалагъан эдиле - Азияда той этгенлеринде, аллай саугъала этерге онглары болмагъанды. Ала 2015 жылда Нальчик шахарны администрациясы кырагъан эришиуню чеклеринде «Жылны юйорю» деген майдал бла саугъалангандыла, дагыда «Сюймеклик эм кертичилик ючюн» деген майдалга да тийишли болгъандыла.

Беш кызылары, жыйырма бла бир туудукълары эм аладан туугъанла ата-ананы кюл аязларында тутадыла, бек багъалайдыла, ахырысы бла да ишлемей турсала сюерик эдиле, алай иш кёллю ыннаны бла аппаны тыялмайдыла. София плов, хычинле этерге бек сюеди, Султан а бахчада ишлейди.

София татарлы, Султан а таулу болгъанлары алагъа бир бирлерин ангыларгъа бир заманда да чырмау болмагъанды. Бусагъатда Кючмезланы юйлеринде беш тилни эшитирге боллукъду: малкъар, орус, татар тиллеге энди кызаха, кыбарты тилле да кышулгъандыла. Таулула не заманда да башха миллетлени эниш этмегендиле, ариу кёргендиле, алай аны бла бирге кеслерини миллет энчиликлерин ёмюрден ёмюрге сакълагъандыла.

Бетлеринден нюрлери кетмеген аппа бла ынна – Султан бла София, тюз жаш адамлача, кафелеге бардыла, ашыкмай олтуруп, сыйген ашларын алып, ушакъ бардыра, солуйдула. Софияны жашлыкы озгъан Москва кыатында Дмитров шахарга, Чеченнге, Осетияга эм башха шахарлагъа бирге барып, табийгъатлары, музейлери бла шагъырейленгендиле. Абаданла кеслерине насыплы болурга эркинлик береди.

Жарсыуга, кёпле кыартлыкны кыйынлыкъ сунадыла, жашауну хар кюню да саугъа болгъанын унутуп. Жюз жылы толгъан адам бир жангы сейирлик китап окъуп, кыуаналлыкмыды? Хау. Музыкага тынгыларга уа ким кыоймайды? Башха шахарлагъа, кыраллагъа барырга уа нек жарамайды? Сёзге, Султанны бла Со-

амагъандыла. Бу юйорде ол бек ахшы тёреди – тохтаусуз окъургъа. Китапны адамлары. Ала биледи: китапда болгъан акылы жашау этерге

гъанлары, нюрлери, ариулукълары, тизгинлери да.

БАЙСЫЛАНЫ Марзият.

БИЛИМ

«Сабийлерибизге кыойгъан дуния кёбюсюнде аланы кеслерине кёре боллукъду»

Бююнлюкде сабийлени окъутуу бла бирге аланы адам кылыкыга юйретиуге уллу магъана бериледи. Ма аны юсюнденди Былымны мектебинде орус тилден бла литературадан окъутхан устаз Ёзденланы Афуажан бла ушагыбыз.

- Афуажан Ахматовна, мен оюм этгенден, инсанны юйретиу, аны ич дуниясын кырау кыачан да эм кыыйын борчладан бири болгъанды.

- Хау, бурун заманда окъуна аны кыыйын ишге, терен искусствого санагъандыла. Бююнлюкде мектепге жашауга тири кыатышхан, билимине, кючюне базынган, берилген жумушланы терк, тынгылы да тамамлагъан, кесини, кыралыны да аллында жууаплылыкын сезген инсанны юйретиуге деп, аллай борч салынады.

- Аны тамамларча мадарла да этиле болурла?

- Окъуучула социал жашауга абызырамай, элгенмей кышулурча, тегерекде адамла бла бир тил табалырча юйре-

тиуню юлгюлю программасы барды. Аны мураты сабийни айныргъа, билимин ёсдюрюрге кёллендириудю, социал магъаналы ишлеге кыатышдырыудю. «Заман бла тенг атлау» деген чакъырыу энди эски болгъанды, бююнлюкде аны излемлерин алгъадан биле, оза барырга тийишлиди.

- Белгилисича, юйретиу ишни кёп амалы барды, сиз школда кыайсыларын бегирик хайырланасыз?

- Бизде 2015 жылда жарашдырылгъан сейир проект толтурулгъанын белгилерге сюеме. Анга кёре кыонакыга Прохладна шахарны искусстволу окъуучулары Сергей Есенини поэзиясына аталгъан «Мени жерим, сагышлы эм огурлу» деген программалары бла келген эдиле. Чыгъармачылык ишге бизни окъуучуларыбыз да кыошулуп, сабийле бирге ариу ишлегендиле. Ол ингири кыыйылгъанла барысы да жаратып, быллай тюбешиулени бардыра турургъа келишгенбиз.

Кёп да турмай прохладначыла бизни кеслерине чакъыр-

гъандыла, Свято-Никольский соборда болгъанбыз. Анда окъуучула дин кыулукъчуга сейир этип тынгылагъандыла, нек дегенде динлени мурдорлары, насийхатлары бирди. Алай бла талай жылны жангы шуёхларыбызга «Маданият ушакъларына» эм масленицага барып тургъанбыз, бирге концертле, мастер-классла ётдюргенбиз, алай бла сабийле башха адет-тёреле эм дин

бла шагъырейленгендиле.

Биз да Прохладнадан окъуучула халкыбызны адет-тёрелерини юсюнден айтханбыз, ала бери Малкъар халкыны жангырыуну кюнюню байрамына программа кырап келгендиле, назмучу жашыбызны, республиканы Жазыучуларыны союуну правленини башчысы Беппайланы Муталипни чыгъармачылык ингирине кыатышхандыла.

Бу проектни эм магъаналылыкы – гитчеледе, абаданлада да бирликни сезими жаратылгъаныды. «Россейни миллетлерини тёрели тин байлыкларына кыошуу» деген сёзю магъанасы да анда болур. Шуёхларыбыз бла энта кёп кере тюбеширибизге ийнанам.

- Бурун жыллада: «Устаз миллетни кыурайды», - дегендиле. Ол бусагъатдагы заманга да келише болур?

- Кертиси бла да алайды. Билим берууде кыралны политикасы устаздан чынтты профессионал болурун излейди. Анда сабийни айныуун жалчытыуга, ариу халда

юйретиуге энчи магъана бериледи. Гитчеле мамырлык, юйор, Ата журт, урунуу, билим, маданият дегенча хазналаны багъаларча этерге керекди. Ала барысы да бирге юйретиуню мурдорун кыурайдыла.

- Анга кёре, устазны ишине сабийни кыалай юйретгенине кёре да бериле болур багъа?

- Тюзсюз, юйретиу хайырлы ётерча юч баш излемни толтурурга тийишлиди. Биринчиден, планны жарашдыра туруп, иш кыайсы даражада болгъанын тинтирге, экинчиден, аны тамамлагъандан сора кыаллай эсепле болурга кереклисин билирге тийишлиди. Ючюнчюсю уа – тюз амаланы, жолланы сайлауду. Битеу этилген мадарла ёзек муратха – адамны айнытыуга эм аны жашауга хазырлауга келтирирге керекдиле. Сабийлерибизге кыойгъан дуния кёбюсюнде аланы кеслерине кёре боллукъду, деп бошдан айтмайдыла.

Ушакъны Анатолий ТЕМИРОВ бардыргъанды.

Аны битеусоюз, ызы бла уа битеудуния белгилиги кибернетикада бла математикада «Кыйын системаланы алгебралы моделированиясы» деген жангы илму ызы, илму школну кыраганы эм ол жарашдырган ата журтлу техника телекоммуникация эм программа амалланы мурдорларында СССР-де биринчи болуп кыралган автоматизация халлы интерактив регион управление системала (АСУ) бла байламлы болганды. Аллаи регион АСУ-ланы кырау, ала уа кеслерини заманларындан кеп алгъа барганла эдиле, бюгюнлюкде да Россей Федерацияда изленгенлей турадыла.

СССР-де 60-чы жыллада Украинада академик В.М. Глушковну башчылыгында Илмуларыны академиясында кибернетика эм иги айныганды. Ол усталык ызгъа уллу кыралны вузларын бошاپ чыкыганладан бек фахмула айрылгандыла. Ивановну да аланы санында болургъа насыбы тутханды – аны билими эм чексиз иш келлюлюгю эсленмей кыламагандыла. Пётр Мацович кибернетиканы школуну алчы специалистеринде «проэк-заменовканы» ётуп, аспирантурагъа киргенди.

1972 жылда АН УССР-ни Кибернетика институтунда ол, диссертациясын жетишимли кыоруулап, физика-математика илмулары кандидаты болады. Ызы бла ёз жерине кыайтхандан сора РСФСР-ни Госкомсельхозтехникасыны Санаула бардырган арасына таматалык этгенди. Эсгертирге тийишлиди, 70-чи жыллада кыралда керюмдюлени ётдюрюу эм телеобработка этиу амалланы болмагъанлары ючюн регион интерактив АСУ-ла хазна айнылмагандыла. Ол жыллада Ивановну башчылыгында эм аны тири кыатышыуу бла кыралда экинчилери болмагъан сегизканаллы кыауумлу абонент пунктла жарашдырылгандыла.

Аны теориялы эм информация-техникалы тинтиулерини мурдорларында кыралган АСУ-ла хайырлануучулагъа ырысхы ётдюрюу жаны бла оноуну адамгъа угъай, компьютерге чыгарырга онг бергендиле. Аллаи тюрлю иш СССР-де биринчи тамамланганды. Аны теория тинтиулерини доктор диссертациясыны мурдорун кырагандыла. «Структурно-алго-

ритмическое проектирование интегрированных АСУ многоотраслевыми комплексами» аты бла ишин ол 1986 жылда СССР-ни Илмула академиясыны Кибернетика институтунда кыоруулаганды.

Иш келлюлюгю, кесини төгеригине адамланы жыя билиуюу бла хайырланып, Пётр Мацович КъМР-де Россей

илму структура кирген федерал илму арагъа буруу жаны бла бирлешдириу проекти тындырылганды. 2011 жылда аны башчылыгында КБНЦ РАН-ны илму кючу бла «Къабарты-Малкъар Республиканы 2030 жылгъа дери айныу стратегиясы» жарашдырылып КъМР-ни Правительствосуна кергюзтюлгенди.

алсагъ а, ол бютюн ангылашынуулду.

1997 жылда ол «Северный Кавказ: «партия войны» и интересы России» деген монографиясын басмалаганды, анда ол кыралны айнытыргъа, ёсдюрюге боллук жолланы шарт белгилейди. 2001 жылда Москвада автор кыауум бла бирге Пётр Ива-

чыкыган «Избранные труды» деген китапны юбилей изданиясында туура кергюзтюлгенди.

Пётр Мацовични терен оюмлау кыылыгы, низамлылыгы ишин кырау билиуде да эсленмей кыламайдыла: андан сора башха адам не хазна ишлеялык болур эди бир бирге ахырысы бла да келишмеген темалагъа кер – «Устойчивое развитие России: утопия или реальность?» эм «Алгоритмические алгебры и модели управления». Быллай тынгылы, кеп ызы эм деменгили ишлени тенглешдирича башха юлгюле тапхан кыйынды.

Пётр Мацович сыйдюмлю, огурлу сёзлю, адамланы хар бир кыаууму бла да селеше билген инсанды. Аны бла бирге ол, керек болса, кыаты да болалады. Шуёхлары эм биргесине ишлегенле аны тюзлюкню излеген, болушурга хазыр адамныча биледиле. Аны таныгъанла аны сюедиле, багъалайдыла, хурметлейдиле, саулай алып айтханда уа, жетишимлерине да тийишли багъа берилгенди. 2016 жылда ол «Къабарты-Малкъар Республиканы аллында кыйыны ючюн» орден бла саугъаланганды.

Ахырында белгилемей кыюргъа жарамаз, бизни юбилярыбызны жалаанда илмуда насыбы тутуп кыламаганды. Пётр Мацович бла аны юй бийчеси Светлана Мухамедовна алапат сабийле ёсдюргендиле – кыыз бла жаш, энчи кыуанчлары уа туудукучунларыдыла. Ивановланы жарык юлеринде не заманда да жылыулук бла ырахатлылык сезиледиле. От жагъаны сакълагъан бийчеге богагъасындан атлагъан хар кыонакыгъа тийишлисича мангылай жырыкылыгы бла тубейди, хант кыангаланы жасайды, баш иеси уа миллет адет-төрелерибизге керё ётдюредиле сыйлауу.

Кезиу бла хайырланып, аны биргесине ишлегенле бла шуёхлары Оксфордну академиги Иванов Пётр Мацовични 80-жыллыгы бла кызыуу алгышлайдыла, анга насып, кийик саулук, узакъ ёмюр, жангы чыгармачылык жетишимле тежейдиле.

УЛАКЪЛАНЫ Махти, филология илмулары доктору, профессор, РФ-ни илмусуну эм бийик технологияларыны сыйлы кыуллукчысу.

КъМР-ни 100-жыллыгына

Илмуну жолунда бийикликке жетген алим

Белгили алим, техника илмулары доктору, профессор, СССР-ни Министрлерини Советини Илму эм техника жаны бла саугъасыны иеси, РФ-ни илмусуну сыйлы кыуллукчысу, Россейни Керти илмулары академиясыны академиги, Россейни Илмула академиясыны Къабарты-Малкъар Илму арасын кырагъан Пётр Мацович Ивановха бу кюнледе 80 жыл толады.

илмулары академиясыны бёлюмюню ачылыууна уллу кыйын салганды – 1993 жылда, экономика кыатышыкыны кыйын заманында, «РАН-ны Къабарты-Малкъар илму арасы» ишлеп тебирейди. Бир талай замандан Ивановну башламчылыгы бла Тау тийрелени экологиясыны институту эм РАН КБНЦ Информатиканы эм регион управление проблемаланы институту кыралгандыла. «Известия КБНЦ РАН» журнал, аны кырауучусу эм баш редактору бизни юбилярыбызды, он жылдан артык заманы магъаналы эсеплени басмаларча ВАК тийишли керген изданияланы тизмесине киреди. Жыйырма төрт жылдан артык заманы Иванов РАН-ны Къабарты-Малкъар илму арасыны председатели болуп турганды.

2016 жылда аны таматалыгында РФ-ни Илму организацияларыны федерал агентствосуну КБНЦ РАН-ны аны санына төрт институт эм бир ненча

Халкыгъа, адамлагъа, төгерекдеги жашау болумлагъа эс буруу хунери болгъан Пётр Мацович 90-чы жыллада жерлерин тапхан ишледен, сёзсюз, бир жанында кыалалмаганды. 1990 жылдан 1993 жылгъа дери ол КъМАССР-ни Баш советини билим беруу эм илму жаны бла комиссиясыны председатели болганды. Ол федерал даражада жамауат-политика ишлеге да кыошулганды, аны жамауатда кыралган болумланы жютюу эм терен ангылагъан кыылыгын эсге

нов «Российская цивилизация: этнокультурные и духовные аспекты: энциклопедический словарь» деген китапны чыгарылыууна кыошулады. «Федерализм» журналда статьяларын басмалайды, ызы бла 2016 жылда «Устойчивое развитие региона: концепция, модель управления, стратегия...» монографиясы дуния жарыгын кереди.

Былтыр Пётр Мацовични «Адыги (черкесы) и казачи в истории и политике России: опыт нравственного прочтения» деген монографиясы басмаланганды. Аны илму сейирлери кенгиле, уллудула – кибернетикадан, алгебрадан, кыйын системаланы моделированияларын башлап политологиягъа, глобализациягъа, миллет соруулагъа эм федерализмге дери. Аны тинтиулерини экономикада кыйын системаланы айныуларыны теориясына эм керти производствогъа да магъаналы юлюшлерин кыошхандыла. Ол барысы да бу кюнледе

Проект

Мекамны ичине, тышына да – тынгылы ремонт

Бюгюнлюкде Нальчикде Республикалы сабий клиника больницагъа тынгылы ремонт этиле турады. Аны жангыртыргъа эм керекли оборудование бла жалчытыргъа кыралны Правительствосуну резерв фондундан 120 миллион сомдан аслам бёлюнгенди.

Медицина учрежденияны баш врачыны кыуллугун толтургъан Мадина Кашежева билдиргенге керё, стацио-

нарны корпусларында ремонт баргъанлыкыгъа, аны ишине чырмау жокъду.

Корпусланы алтысында да юй башларыны кыанжалларын, терезелерин, эшиклерин, коммуникацияларын, хауа жүрюген системаларын эм от тышгени юсонден билдирген системаны да жангыртырыкдыла. Хар палатаны кесини санузелли боллукъду. Мекамланы тыш кыабыргъалары да

жылы эм омак болурча мадар этиликди. Ол санда бийик технологиялы операцияла этерге жарагъан жангы хирургия корпус эм саусузланы алгъан бёлюм да ачыллыкды. Кырулуш ишле бошалса, бёлюмле бюгюнню медицина оборудование бла жалчытылынырыкдыла.

Объект саулай быйылны ахырына битерге керекди.

КЪУТХАРЫУЧУЛА

«Сайлауума бир кере да сокъуранмагъанма»

Шауаланы Залимханны жашы Мухтарны спортда, адамланы къутхарыуда жетишимлерини юслеринден эшите тургъанма. Кесине уа 2004 жылны тогузунчу сентябринде тюбеген эдим. Ол кюн «Эльбрус» къутхарыу отрядха «УАЗ» ачыкъ акционер общество хар жерде да тыйгъычсыз жюрюучю машинаны саугъа этген эди. Ол заманда отряддан бешеулен болуп, башчылары Тилланы Борис да, Минги тауну онг жанында бетине 4000 метр бийикликге чыкъгъан эдиле.

Биз да, журналистле, аланы биргелерине болгъанбыз. Машина келип тохтагъан жерден дагыда 500 метр чакълы бирни биз жаяу ёрлерге керек эдик. Къутхарыучулагъа ол жол бек тынч эди. Биз он метрни ётгюнчю, ала барыр жерлерине жетип къалгъан эдиле. Къыйналгъаныбызны кёргенлеринде уа, Мухтар артка къайтып, бизге болушханды.

Таулада адамны къылыгы, хали да ачыкъланады, дейдиле къаячыла. Аны ючюн болур, къутхарыучула кеслерини сатырларына кимни болса алып къоймайдыла. Ала аны тынгылы таныргъа, билирге керекдиле. Ол, билеклик, тенглик, къарындашлыкъ да эте билген адам болургъа тийишлиди.

Шауаланы Мухтар «Эльбрус» къутхарыу отрядда бек жашладан бири эди. Ол заманда юйдегили да болмагъанды. Алай ол кёплени къыйын болумдан, ёлжумден да къутхарыргъа жетишгенди.

Ёмюрлюк къарлы таулада бек къыйын кезиу жайда болуучуду. Ол заманда жууукъ эмда узакъ тыш къыралладан, Россейни башха регионларыннан да Минги тауну тийресине солургъа, къаялагъа ёрлерге кёпле келедиле. Аланы бир къауумлары, таулары, къаяланы халлары билмей, палахха да тюшедиле. Къутхарыучуладыла

алагъа биринчи болуп болушлукъгъа келгенле.

Мухтар бла ушакъ эте келгенимде, бу къоркчуулу усталыкъны нек сайлагъанын да сорама.

-Кесим да билмейме, болсада сайлауума бир кере да сокъуранмагъанма,- деп жууаплагъанды ол.

Бир жол къутхарыучула Джантуугъан къаяда терен бугъейге кетген адамны ёлжум чыгарыргъа деп ёрлейдиле. Аны табадыла, алай энишге уа тюшалмай, къая жухда къаладыла.

-Бек къоркчуулу кече эди, башыбыздан ташла «жаугъанлай» турдула. Биз бешеулен эдик: Мырзаланы Ибрагим, Игорь Резин, Виктор Павличенко, Игорь Череску эм мен. Буз жарылгъандан ёлжум кючден бла бутдан чыгаргъанбыз, энишге да тюшалмай, бек къыйналгъанбыз. Алай мадар эталмай къалгъан кезилерибиз да болгъандыла. Сёз ючюн,

полякы альпинистле, эр бла къатын, бугъейге кетип, биз аланы ёлжумлерин чыгаралмагъан эдик. Ма аллай кезиледе жюрегибиз бек къыйналады. Мен анга юйреналмайма, - дегенди Мухтар.

Бир жол а Минги тауну кюнбатыш жанында Грециядан келген бирелен тас болады. Аны къутхарыргъа отрядны къаууму кече сагъат юде тебирейди. Хауа болум бек осал эди... Алай, ол адамгъа болушлукъ этилмесе, ол анда не бузлап къалыргъа неда аны къар басаргъа боллукъ эди. Къутхарыучула аны уста биле эдиле. Аны себепли, къыйналсала да, излеуно тохтатмагъандыла. «Бизни кёргенде, альпинист жаш, анасын кёргенча, бир къууанган эди да!» - дейди Мухтар.

Ол жаланда къутхарыучу туюлду, уста спортчуду. Лыжалада экинчи классда окъугъанында окъуна учуп башлагъанды. Терс-Къолда жаш тёлю тау-лыжа спорт школну да бошагъанды. Анда окъуна спортну устасына кандидатны мардасын толтургъанды. Аскерде къуллугъун да Самарада спорт ротада бардыргъанды. Анда жыйырма лыжачы бар эди, алай тауладан уча билген а жангыз ол болгъанды. Частьны намысын да кёп кере къоруулагъанды. Аскерден къайтхандан сора уа, СГА-да юридикский жаны бла билим алгъанды.

Мухтар экстремал спортчуладанды. Минги тауну тийресинде 2000 жылда спортну фрирайд тюрлюсюнден Россей Федерацияны биринчи чемпионатына къатышхан эки жюзден артыкъ спорчулары араларында биринчи жерге чыкъгъанда, «4 x 4 клуб» анга «Нива» машинаны саугъалагъанды. Россейни «Терс-Къол - 2001» деген чемпионатында да кюмюш майдал алгъанды. Экинчи жыл аллай эришуледе «алтынны» бир кишиге ычындырмагъанды. 2005

жылда уа халкъла аралы чемпионатда «Fisher» кубокну да алгъанды. Ол спортну экстремал тюрлюлеринден халкъла аралы эришуледе да биринчи жерлеге бир ненча кере чыкъгъанды.

2007 жыл РФ-ни фрирайддан Домбайда бардырылгъан чемпионатыннан да хорлам бла къайтхан эди. Артда уа Минги тауну тийресинде фрирайддан халкъла аралы эришулеге да къатышханды. Алай таудан тюше туруп, аягъын сындыргъанды. Анга да къарамай, биринчи болмагъан эсе да, ахырына дери жетгенди.

Онбеш жылдан сора къутхарыучула солургъа кетедиле. Мухтар да ол къоркчуулу, алай огурулу ишге онеки жылны къуллукъ этгенди. Бу сагъатда ол КЪМР-ни Фристайлдан федерациясына башчылыкъ этеди. Аны къыйынына тийишли багъа да берилгенди. Ол «Россейни сыйлы къутхарыучусу» деген махтаулу атха тийишли болгъанды. РФ-ни Президентини Указы бла тохташдырылгъан «За спасение погибавших» деген майдал бла, Россей Федерацияны Граждан къорууланууну ишлери, къыйын болумла эмда табиэгъат къыйынлыкъланы хаталарын кетериу жаны бла министерствосуну Къабарты-Малкъар Республикада Баш управлениясыны сыйлы грамоталары бла да бир ненча кере саугъаланганды. Алай Шауа улу алагъа артыкъ бек махтанмайды. «Манга бек уллу саугъа - адамланы ёлжумден къутхаргъанымды», - дейди.

Бу кюнледе уа Мухтар кесини юбилейин белгилегенди. Сёзсюз, аны алгъышларгъа кёпле келгендиле, аланы араларында уа ол къутхаргъанла да бар эдиле.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.

БАШЛАМЧЫЛЫКЪ

Тау башында терек бахча

Халкъ Азиягъа кёчюрюлгенден сора эллирибизде онюч жылны ичинде юйле, башха журтла къардан, жауундан, башха заранладан да тозурагъандыла, оюлгъандыла.

Бютюнда топуракъ баш юйлени къышда къарын сыйпап кетерип турмаса, ол эрип, юй башланы бузады. Анга кёре уа къабыргъалары да оюладыла. Эски журтларыбыз раствор, цемент къошулмай ишленгенлерин а барыбыз да билебиз.

Кюз артында аллай тийреле-

рибизден бирине баргъан эдим: Чегем тарында Ачы деген элге. Эрттеги эллирибизден бириди. Аны кюнбатыш жаны сыйдам къаягъа тирелипди. Къаяны къыйырында 2-3 метрден юйлени къабыргъалары башланады. Кюнчыгыш жаны уа таугъа тирелипди.

Анда юч жыйырмагъа жууукъ юй болгъанды. Бир-бирлерини къабыргъалары метрден артыкъ эди. Таш кесген жер а элден 3-4 километр узакъ барыпды. Юй ишлеуде уа, ташдан сора да, агъ-

ач да керек болгъанды. Былайда уа арталлыда агъач жокъду. Аны уа Булунгуну баш жанындан Мёлжюкю деген жерден ташыгъандыла. Ол да жууукъ жол туюлду.

Быланы барысын да айта келгеним, кёп къыйын салынып ишленген эл, кёп тёлю туууп ёсген, ахыр жолларына да кёпле кетген жер бюгюнлюкде жубуранлагъа журт болуп турады.

Башында айтханымча, бери озгъан кюзде келген эдим, Къулий улу Ибрагим элтген эди. Топурагъы къургъакъ, хауасы ариу. Кеси да кюнлюм бет. Эрттенликден башлап, кюн, таула артына аугъунчу, былайгъа тийгенлей турады.

Ариу, тап жер болгъанлыкъгъа, тикди. Энди бери жашау къайтмаз. Алай ол бизни тарыхыбызды, андан сора культурабызны, архитектурабызны энчиликлерин да кёребиз мында. Юйлеге къарай, адамларыбызны усталыкъларын да. Къурулушчула, ташланы жонуп, къаллай юйле, хунала ишлегендиле. Юйлени, журтланы мюйюшлери, сюрме бла жонганча, тюппе-тюзле, ичлери сары топуракъ бла сюртлюп, тытыр бла агъартылып.

Алагъа къарай, былайда терек бахча салсакъ, нечик иги иш боллукъ эди деп, Ибрагим бла

оноулашабыз. Алай бла озгъан йыйы кюн тюрлю-тюрлю терекледен зыгытла жыйып барама. Асламысы эрик терекледиле. Ала къургъакъ жерлеге, бийикни хауасына да бегирек чыдамлыдыла.

Юйде бахчамда терекледен зыгытланы алып, эрттенликде Эл-Тюбюне барама. Ибрагим да жашларын Къайсын бла Хадисни алып, алайгъа жетеди. Сора жолгъа чыгъабыз. Жолубуз къыйынды, тикден-тик барады. Ибрагимни «Нива» машинасы болмаса, жаяу кётюрюлюрге тюшерик эди.

Алгъа Думалагъа жетебиз. Алайда малчыладан суу алып, дагыда юч-тёрт километр барып, Ачы элге жетебиз. Сора къарай, сайлай кетебиз да, шимал жанындан ургъан желден сакъланырча, бийик хуналары алларында салабыз эки жыйыр-

мадан артыкъ терек.

Къайсын бла Хадис жерни къазадыла, Ибрагим экибиз тереклени орнатабыз, суу къуябыз. Жашла иги болушхан эдиле. Къыртышни къазып, топурагъын ууакъ этип турдула. Жаш адамла болгъанлыкъгъа, къоллары ишге юйренгенле.

Алай этип, зыгытланы орнатдыкъ. Жерине, хауасына келишип ёсюп кетселе, эки-юч жылдан ариу бахча боллукъду. Малчы, жолоучу болса да, кёгетин ашар. Жаланда бир къоркчуу барды - ол тийреледе малла айланадыла да, ала тиймеселе, эрик терекле терк айнырыкъдыла. Ол а эски журтубузда кесича жангы жашауну бир белгисича боллукъду: кюн, салкъын аязла эм жаз башында чагъып тургъан жаш терекцикле.

ОСМАНЛАНЫ Хыйса.

ЭСГЕРИУ

Хар кюнүн да игиликге жоралаганды

Созайланы Къылычны жашы Хадис бла биринчи кере ол «Къабмалкъкинови-деопредприятие» къырал учрежденианы директору болуп ишлегенинде танышхан эдим. Артда уа Къабарты-Малкъар къырал университетде бютюн иги билгенме. Курсбузда андан тамата жокъ эди. Ариу тилли, огъурлу адам. Ма алай къалганды аны таныгъанланы эслеринде ол.

Кинону таулу жаш гитче заманында окъуна суйгенди. Орта Азияда жашагъанында, кеси тенгли жашчыкълача, ол да мамукъ жыйганды. Арып-талып, билеклеринде, аякъларында, бетинде мамукъ къаурала жыртыхан жаралары къанай тургъанларына да къарамай, киногъа барганды. Аны уа ары Чеченланы Магомет элтиучю эди. Хадис кинодан да бек Магометни ишлегенине къараргъа суйгенди. Бир ауукъ замандан ол Чечен улудан кино кёрюзторге юйретирин тилейди.

Белгиленген заманнга Магомет кинону кезиулю кере алып келеди. Къаллай эсе да бир макъамны сызгъыра, арбасындан жюгюн тюшюредди. Сора, атын арбадан теше тургъанлай, ол, башын Магомет таба хыны буруп, аны билегин къабады. Алайдагъыла терк окъуна жарасын байладыла, алай жангыз къолу бла, не кеп кюрешди эсе да, ишин эталмады.

Киногъа къараргъа келгенле уа сакълайдыла, бир амал эт дегенча, жалыныулу къарап. Не мадар этсин адам? Бир кесекден аны эсине Хадис тюшеди. Ол, къатындагъыла айланьп: «Киногъа къараргъа сюе эсегиз, Хадисни табыгъыз, андан сора манга болушаллыкъ адам жокъду», – дейди.

Созайланы Къылычны ююню аллында атлы келип тохтагъанда, къарангы болгъан эди. Ол Хадисни чакъырады. Къайгъылы ауазны эшитген атасы алгъа абызырайды, сора, кесин къолгъа алып:

– Не болганды? – деп сорду,

– Не хата этгенди жаш?

– Къылыч-ака, сен не затла айтаса? Хадис бек иги жашчыкъды. Аны алып кел деп киномеханик жибергенди. Ол жаралы болганды да, ишин эталмайды. Киноустановканы Хадисден сора ангылагъан адам жокъду, дейди. Жиберчигиз аны, бек тилейме, – деп, жалыныулу сёлешеди келечи.

– Кёремисе муну, – дейди Къылыч кеси кесине, – мен аны аллай усталыгъы болгъанын билмей турама...

Хадис ол кечени бир заманда да унутмаганды. Киногъа къараргъа келгенлени арасында кёчгюнчюле бар эдиле. Фильм башланып, бир кесекден Хадис тишируула, эр кишиле окъуна кёз жашларын сыйпай тургъанларын

кёредди. Жаш, абызырап, кинону тохтатады. Алайда олтуруп тургъан Магомет ишни болушун ангылатады. Ол кюн Хадис кёрюзтген «Смелые люди» деген суратлау фильм Черек тарында, Чирик кёлню тийресинде, Бабугент элде алыннганды. Абаданла туугъан жерлерин кинода кёрюп, танып жилий эдиле.

– Ма ол кечеден башлап, жашаууму кино бла байламлы этерге сойндом, – деп эсгере эди Хадис.

Созай улуну мураты толгъанды. Республиканы киносетин айнытыуда аны къыйыны уллуду. Жангы техника бла республиканы кинотеатрлары, клубларын да жалчытыуда юлюшю уллу болганды. Аны ол къыйыны эсленмей да къалмаганды. Ол бир ненча майдал, СССР-ни, РСФСР-ни да Къырал киносуна грамоталары бла да саугъаланганды. Анга «СССР-ни кинематографиясыны устасы» деген ат да бошдан аталмаганды.

Республиканы киносетинде Созай улу элли жылдан артык заманны урунганды. Ишин суйген, анга толусунлай берилген Хадисни урунуу китапчыгында жаланда бир жазыу бар эди. Ол бийик культурасы, адамлыкъ даражасы, не заманда да болушлукъгъа келирге хазырлыгъы бла айырмалы болганды.

Пенсиягъа чыкъгъанында да къыймагъан эди суйген ишин. Артда уа элли жамауат ишине да тири къатышханды, Акъ-Сууну Эл советини къауумуна бир ненча кере айырылганды, ветеран биригиуню таматасы болуп, Уллу Ата журт урушха къатышханлагъа, ол къазауатда ёлгенлени ююрлерине да себеплик этип турганды.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.

Элбрус райондан

Малланы бошлап къююугъа – энчи эс

МВД-ны Элбрус районда бёллюмюню, прокуратураны эм жер-жерли администрацияны келечилерини элчиле бла тюбешиулеринде малланы кеси алларына отларгъа жибериюню юсюнден сёлешингенди. Чертилгенича, сюрючюлери жангыз да Кёндеденде бла Лашкутада бардыла. Къалгъан элдеде малла кеслери алларына айланадыла, автомобиль жоллагъа чыгъадыла. Ол а аланы урлау бла байламлы аманлыкъ ишлеге неда авариялагъа келтирирге боллукъду.

Аны ючюн жыйылгъанлагъа «Ветеринарияны юсюнден» законну жорукълары эсгертилгендиле, аны бузгъанла административ жууаплылыкъгъа тартыллыкълары айтылганды. Сёз ючюн, быйылны биринчи юч айында окъуна 12 административ материал жарашдырылганды.

Бу болум бла байламлы право низамны сакълаучу органланы, администрацияны да келечилери малла тутхан адамланы миюклерине жууаплы кёзден къараргъа чакъыргъандыла.

Саулукъ сакълау – ал жанында

Элбрус районну саулукъ сакълау системасына талай учреждение киреди. Аладан эм уллусу – ара больница – Тырнаууздады. Анда терапия, хирургия, гинекология эм сабий бёллюмле бардыла. Бир кереге 108 саусузгъа багъаргъа боллукъду.

Больницаны поликлиникасында 30 жери бла стационар ишлейди, терапия, хирургия, кардиология, онкология, офтальмология, урология, неврология, педиатрия жаны бла болушлукъ этиледди. Андан тышында, лаборатор тинтиуле, ЭКГ, УЗИ, рентген,

сабийлеге, абаданлагъа да дарман салыу, профилактика къараула, диспансеризация бардырыладыла.

Стоматология клиника да ачылыпды. Элбрус элде анда жашагъанланы, солургъа келгенле да саулукъларына участка больницада къаратыргъа боллукъдула. Анда кюндюзго, кече-кюн да ишлеген стационарла бардыла. Эллени талайында амбулаторияла ишлеп турадыла.

Медицина учреждениялада 75 врач барды, орта медицина ишчиле да 216 боладыла. Тырнауузда, Лашкутада, Бедикде, Быллымда, Огъары Бахсанда бла Элбрусда терк медицина болушлукъ берген службала да дайым хазырлыкъда турадыла. Бу мадарла ауругъанлагъа саулукъларына тышына бармай къаратыргъа онг береди.

Концертле, чыгъармачылыкъ ингириле

Районну маданият учрежденияларында бу кюнледе отчёт концертле бардырыладыла, алада чыгъармачылыкъ къауумла къараучулары жырлары, тепсеулери, сахна оюнлары бла къууандырадыла. Чыгъармачылыкъ биригиулени жюрюп юйренгенлеге бла жетишимли жаш артистлеге администрацияны культура управлениасы грамотала эм саугъала береди.

Алай бла Быллымда, Къабарты-Малкъарны 100-жыллыгъына жораланып, «Биз шуёхлугъубуз бла кючлюбюз» деген аты бла концерт болганды. Анда «Искорки» жыр студия, «Теремок» сахна къауум, «Баллы» тепсеу ансамбль, тарыхны суйгенлени «Мени элим – Ата журтуму бир кесеги» клуб, орус, малкъар къабарты тилде жырла, тепсеуле хазырлап, къараучулары кёллерине жетгендиле.

Анатолий ТЕМИРОВ.

ЖАМАУАТ

Кофени сатыу азаямы барады?

Бурунгу жыл бла тенглешдиргенде, былтыр бизни къыралда кофени сатыу 8,7 процентге азайганды. Алай бла 2021 жылда Россейде 164,2 минг тонна кофе сатылганды, дегенди «Росчайкофе» биригиуню башчысы Рамаз Чантурия. Ол айтханнга кёре, азайыу 2020 жылда окъуна башланган эди. Быйыл а ол энтта да жети процентге тюшерикди. Тинтиуле бардыргъан Ipsos компанияда анга шагъатлыкъ этгендиле. Былтыр соруулагъа къатышханланы 37,6 проценти тартылгъан эмда бюртюкю кофени сайлагъандыла. Алай аны аллында жыл а бу кёрюмдю 42,1 процент бола эди.

Ол алай нек болгъанын ангылата, Рамаз Чантурия сылтауланы эм башына пандемияны салганды. «Адамла 2020 жылда кёбюсюнде юйлеринде олтуруп тургъандыла. Кафеле ишлемеген-

лери ючюн а, кофени сатыу ючден бирине азайганды. Ол жылны экинчи жарымында рынок тирилик башлагъан эди, алай 2019 жылны кёрюмдюлерине уа жеталмаганды», – дегенди ол.

Быйыл да кофени сатыу азайыргъа боллукъду, дейдиле экспертле. Алай сылтау а энди башхады: Бразилияда кюнню халы осал болгъаны ючюн къуурулмагъан (жашыл) кофени багъасы бек кётюрюлгенди (2-2,5 кереге окъуна). Алычула да, аны сезип, кофени азыракъ ичип тебирегендиле.

Бизни республикада уа анга не дейдиле? Нальчикде кафелени бла ресторанланы битеу керекли затла бла жалчытхан Но.Ре.Са. тюкенни сатыучусу Валерия Утиркина айтханнга кёре, алычуланы саны азайгъан угъай, кёбейген окъуна этгенди. «Эки-юч жыл мындан алгъа болумну айтмай къойсакъ да, ахыр

жарым жылны эсеплерине къарасакъ, кофени багъасы кётюрюлгенди. Ол башында сагъынылгъан къыралда, башха жерледе аны тирлиги азайгъаны бла да байламлы болур, алай бир-бир сортла ючюн, ол санда Эфиопиядан келтирилген кофе ючюн, алычулагъа энди кёбюрек телерге тюшеди. Биз адамланы онгларын ангылайбыз, алагъа башха сортланы татыуларын да сынап кёрюгюз, дейбиз», – дегенди ол.

Светлана Утиркина айтханнга кёре, кофе багъа болганды да, энди аны ичюню къойдум деген жокъду. Кафеле да алгынча ишлейдиле. Кёп, аз болса да, аланы санына къошула барады. «Тышындан бизге продукция келтириучю компанияланы юслеринден айтсакъ, сылтауун тинтип айланмагъанма, алай мен билип, жаланда бири ишин тохтатханды, къалгъанлары

уа аны алгынча бардырадыла», – дегенди ол.

«Арабика» тюкенчикни сатыучусу да ол сёзлеге артык кеп къошмаганды: «Бу жаз башында доллар кётюрюлгени бла кофе да олсагъат багъа болгъан эди. Ол тыш къыралладан келтирилгени себепли, алай болгъаны да сейир туююлду. Алычула уа не? Багъаланы кётюрюлген-

лерин ким сюерикди? Алай сатыу а артык тюренмегенди. Шёндю уа, доллар учуз болгъаны бла, багъала иги да къайтышхандыла, быйылны башында багъала бла тенглешдиргенде, сезе-сезме алай кётюрюлгендиле дерчады».

УЛБАШЛАНЫ Мурат хазырлаганды.

Таппыныулукъ

Орус география обществону «Альтаир» жаш тѣлю клубуну келечилери, Уллу Хорламны 77-жыллыгына жоралап, 1942 жылда Нальчик-Орджоникидзе кѳруулануу ызда болгъан сермешлени маршруту бла ѳтгенди. Аланы жоллары Нальчикде башланып Нарт-Уя бла Аушигерге дери болгъанды, битеуда 18 километрге жетгенди. Клубну биргесине жолоучулукъга Битеурросей халкъ фронтну регион бѳлюмюню келечилери бла ФСБ-ны регион управлениясыны чекчлери да атлангандыла.

Уруш баргъан жерлени жокълагъандыла

«Альтаирни» башчысы, краевед Мокъаланы Тенгиз белгилегенича, кюнню шулпулу, агъач мылы болгъаны алагъа артыкъ чырмау ѳтмегенди. Ол угъай, жолоучулагъа бийикледен Нальчикни, Черек эм Чегем тарланы, къаяланы тамашалыкъ къудуретлери ачылганды. Талай жыл мындан алгъа «Альтаир» бла республиканы Курорт-

ла эм туризм министерствосу маршрутну кѳркѳуусузлугъун кючлендирир муратда, анда белгиле салып башлагъан эдиле, бу жол клубну келечилери ол ишни андан ары бардыргъандыла. Жолоучулукъ бошалгъандан сора, анга къатышханлагъа Курортла эм туризм министерствону грамоталары эм сыйлы саугъала берилгенди.

Эсгертиу: Нальчик-Орджоникидзе кѳруулау операция Агъачлы сыртны тийресинде бардырылгъанды. 1942 жылны кюзюнде бизни расчѳтла 37-чи аскер бѳлюмге болушлукъ ѳтгенди. Арта алайгъа фашистле да жетгенди. Урушдан сора жыллада уа туристле былайда совет эм душман аскерлени сермешлеринден къалгъан

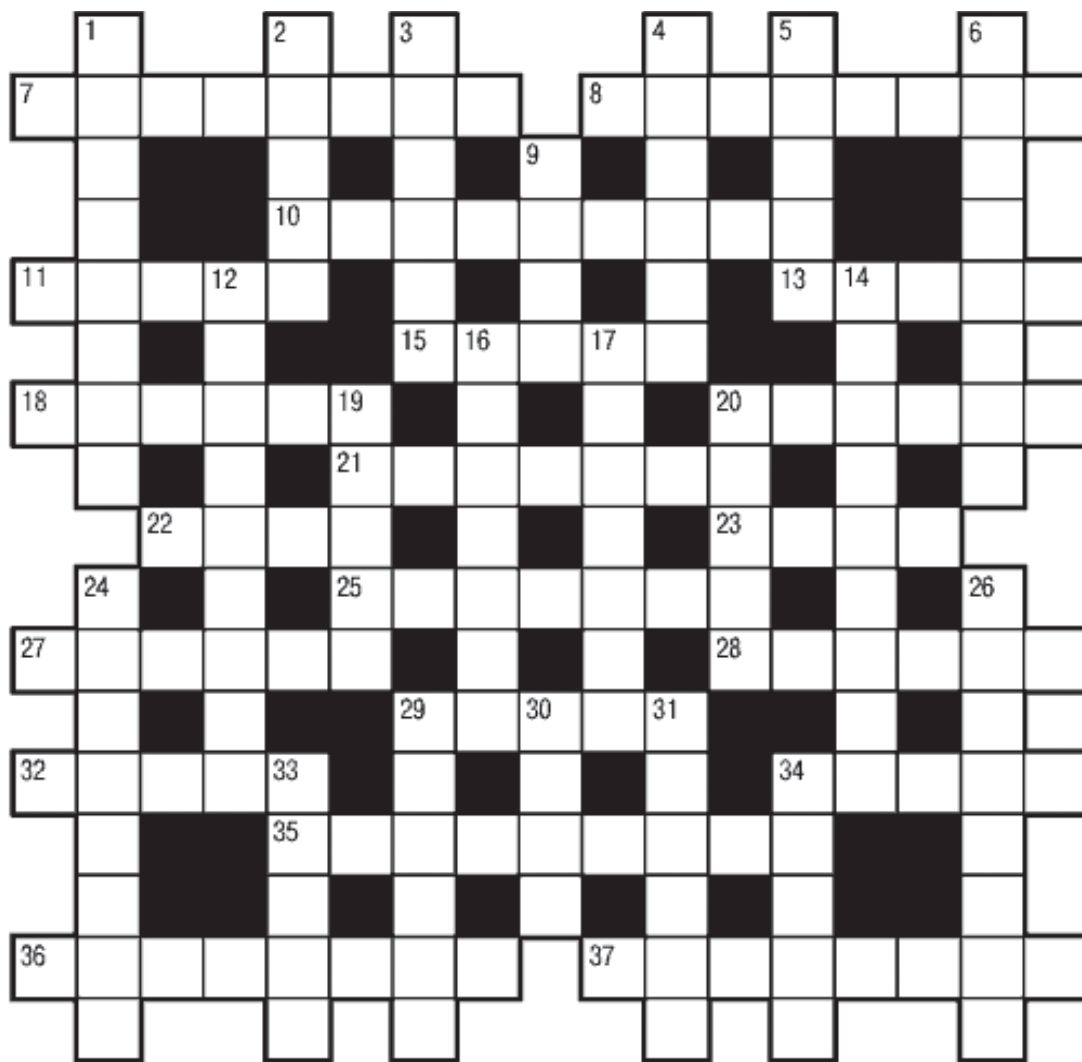
патронланы бла гильзаланы жыйычу эдиле. Совет союзна жылларын да мында санаторийле, турбазала болгъандыла, алагъа аслам адам келгенди. 90-чы жыллада бу маршрутла унутулгъандыла, жаланда арт кезиуде алагъа сейир жангыдан кѳозгалгъанды, алай эсе уа аланы тапландырыгъа, кѳркѳуусузлукъларына да къайгырыгъа тийишлиди.

КУЛЬЧАЛАНЫ Зульфия.

ЭНИНЕ: 7. Тѳгерекни алыу. 8. Тарлыкъ, жетишимсизлик. 10. Сюрюу кече къалычу жерле. 11. Ёрелей кѳрууп къалгъан терек. 13. Бек уллу айып салыу. 15. Кавказ къылыкълы, аскерчи миллет. 18. Жюрек кѳтюрюмлюк. 20. Монглукъ. 21. Араны айыргъан. 22. Къылыкъ. 23. Машинаны кесеги. 25. Кавказ халкъны адамы. 27. Бир-бир кѳыралада аскерчи чын. 28. Кѳуурулгъан нартюх. 29. Ангылаусуз адам. 32. Юй къанатлы. 34. Къазахстанда шахар. 35. Бир жанына бирча къачуу. 36. Затны берирге суймеу. 37. Керексиз къайгы этиучю адам.

ЁРЕСИНЕ: 1. Беш бармакъны бирге жыйсанг, ол болады. 2. Аш. 3. Ауругъандан аны бла алгъандыла къан. 4. Башы анга тийгинчи, адам тынчаймайды. 5. Буз тау. 6. Сентябрьни малкъарча аты. 9. Эфендини насийхаты. 12. Эки затны бирча жерлерин излеу. 14. Ол сѳз айтылмаса, тынчылыкъ болмайды. 16. Семенланы Сымайылны жыры. 17. Жипле. 19. Бир сабакъда жоппу болуп битген зат – жюзюм, муркку... 20. Ичи бла суу баргъан зат. 24. Тюз жер. 26. Элден элге зат тилей айланган. 29. Сѳзюне кертчи болмагъан. 30. Жаз башы ай. 31. Инбаш бюгюлген жерни ич жаны. 33. Бир ниетли болуп, бир чекде халкъ жашагъан жер. 34. Мал кютерге тап жер.

СѳЗБѳР

**ГАЗЕТИИ 45-чи НОМЕРИНДЕ
БАСМАЛАННАН СѳЗБѳРИИ ЖУВАТЛАРЫ**

Энине: 7. Жапсарыу. 8. Харамлыкъ. 11. Къытай. 12. Андыз. 13. Гынттылыкъ. 16. Садакъчы. 17. Ариулау. 18. Балыкъ. 20. Омакъла. 21. Ыннака. 22. Айырма. 23. Къочхар. 25. Зылгы. 29. Чайхана. 31. Айнытыу. 33. Байрамлау. 35. Ортакъ. 36. Намыс. 37. Хыйлалыкъ. 38. Жылтырау.

Ёресине: 1. Къарылгъач. 2. Устаз. 3. Жылкъычы. 4. Къанжыгъа. 5. Эмина. 6. Тыхырдау. 9. Гитара. 10. Ырысхы. 14. Акъмангълай. 15. Китапхана. 18. Бараз. 19. Къылкъы. 24. Сабырлыкъ. 26. Ышарыу. 27. Гаммеш. 28. Шырхылау. 30. Адамлыкъ. 31. Азатлыкъ. 32. Малла. 34. Къарыу.

Мадар

Аз тубеген къанатлыла кѳп жайылырча

Битеудунияда кийик табиогъатны фондуну бѳлюмю (WWF) эм РАН-ны Къабарты-Малкъарда тау тийрелени экологиясыны институтуну специалистлери быйыл июлда республикада аз тубеген къанатлыланы картасын хазырларыкъдыла. Анга кѳре келир заманда аланы агъачны энчи сакъланган жерлерине (ОЗУ) кѳшарча мадар этилликди.

Бизде орнитология жаны бла тинтиуле «Агъачны сакълайыкъ – къанатлыланы юйлерин» проектни чеклеринде бурунгу жылда башлангандыла. Аланы баш магъаналары къанатлыланы сакълауду.

Алгъаракълада экспедицияны кезиуюнде, алимле биринчи кере

орлан-белохвостну беш уясын тапхандыла. Андан сора да, тау кѳшуну, лелеканы эм башха къанатлыланы тургъан жерлери белгили болгъандыла. Жайда алимле тинтиулерин бошасала, WWF бла ИЭГТ-ны келечилери къанатлыланы къалайлада орналгъанларыны картасын кѳуаргъа онг табарыкъдыла. Ызы бла, аланы энчи сакъларча, Рослехозгъа бла агъач мюлкню управлениясына айтырыкъдыла. Сагъынылгъан тийреледе къанатлыла тынчайырча, орналыргъа эм жайылыргъа тартылырча 500-метрлик буфер зонала да кѳуралыргъа керекдиле.

МАГОМЕТЛАНЫ Сулейман.

Билдириу

Геляланы Рамазанга атап

16 майда Къулийланы Къайсын атлы Малкъар кѳырал драма театрда биринчи малкъар профессионал драматург эм режиссѳр Геляланы Рамазаны эсгерии ингир кѳураллыкъды. Тубешиуде Сараккуланы Асият жарашдыргъан «Геляланы Рамазан: жашауда, сахнада да» деген китапны презентациясы да ѳтерикди.

Башланган заманы: **19:00 сагъатда**. Хакъсыз кирирге боллукъду.

АСКЕР

Низамлылыгы, ётгюрлюгю
ючюн – анасына ыспас

Махийланы Хызырны бла Зульфияны жашлары Мухаммат 2021 жылны 15 декабринде аскерге чакырылганды. Ол Дондагы Ростов областны Новочеркасск шахарында бөлүмгө тюшгенди. Ариу халиси, низамлылыгы, тирилиги бла кысыха заманны ичинде негерлеринден, аскер бөлүмнү башчыларын да ыразылык тапханды. Бу кюнде уа аны анасына Сауутланган Кючлени запаса офицерлерине болушлук этуу жаны бла «Офицер кыарындашлык» фондну правленини башчысы генерал-полковник В.Н. Зарицкийден ыспас кыагыт келгенди.

«Сизге, аскерчини анасына, жашыгызыны юлгю-

лю инсанча ёсдюргенигиз ючюн ыразылыгыбызны билдиребиз. Махийланы Мухаммат Россейни Сауутланган Кючлени санында конституция борчун тынгылы толтурады. Иш кёллюгю бла аскерни бла флотну кючлендири-

уге юлюшюн кыошады, кыралыбызны кыоруулануу ючюн иглендириуге кыошумчулук этеди», - деп жазылады анда.

Махийланы Мухаммат Кенделенде 2003 жылны 17 апрелинде тууганды. Тогъунчу классны бошагандан сора, машиналары суйгени ючюн, жол коллеждге киргенди, аны да жетишимли таууханды. Аскерден сора университетде бийик билим алып муратлыды, ишлеп, ата-анасына болушлук этерге, тууган жерине да жараргя сюеди. Мухаммат огурулу, тутхан ишине жууаплы кезден кыараган, жигит жашды.

КУЛЬЧАЛАНЫ
Зульфия.

Китапхана

Жарыкъландырыуну айрыкамы

Нальчикде Кыулийланы Кыайсын атлы орамда шахар библиотекуны онучу бөлүмю барды. Аны таматасы Бажева Амина Мухамедовнады. Андан сора да, анда Хаджиланы Светлана Далхатовна бла Мокъланы Фатимат Хаз-

Ёлмезланы Руслан.

ретовна ишлейдила.

Китапханага алгъаракълада тынгылы ремонт этилгенди. Столлары, шинтиклери, китапла турган тапкалары жангыртылгандыла. Жангы компьютерлери да бардыла, ала кытхан грантларыны ахчасына алыннгандыла. Мында сегиз мингден артык китап барды.

Бери кёлле келедиле китап излей. Амина Мухамедовна айтады: «Он-

Бажева Амина эм Мокъланы Фатимат, окуучула бла.

тёртюню школ былайда болганы себепли андан окуучула, устазла да кёл келедиле. Башха окуу юйледен да студентле боладыла. Светлана бла Фатимат ала излеген чыгармаланы терк мажарып бердиле. Бир-бир окуучула уа дерслерин былайда окуна этедиле. Ол кезиуде компьютерлени да хайырланадыла».

Шахар библиотекуны бу бөлүмюнде белгили жазуучулага, назмучулага аталып, адабият тубешиуле да кыралыдыла. Ала ол адамлары чыгармаларын окуйдула, тинтедиле, маганасын анылатадыла. Авторлары кеслери бла тубешген кезиуде да боладыла.

Китапханада тюрлю-тюрлю эришуле да кыралыдыла. Ол санда ана тилге аталып. Алгъаракъда аллай эришуледен биринде Созайланы Ахматны «Ана тилим» деген назмусун окууп, Нальчикни тёртюню номерли мектебини окуучусу Ёлмезланы Руслан биринчи жерни алганды.

Кысыха айтханда, мында жашауну бюгонню болумуна кёре ишлерин кыраидыла. Ушагыбызда ала бир жарсыуларын айтхандыла. Ол да неди дегенде, кесибизни авторларыбызны чыгармалары аздыла. Бютюн да ана тилибизде чыкыганла.

ОСМАНЛАНЫ Хыйса.

СПОРТ

Кыаты жаратула, сейир жолоучулукъла

Россейни садакъдан атдыруудан паралимпиада жыйымдыкъ командасы юрениу-жарау этуу жыйылыуларын республикада ётдюреди. Спортчула Хорламны кюнюнде Нальчикде «Ёлюмсюз полкн» кыаумунда да баргандыла. Командага кыралны эм иги 25 садакъчысы киредиле, аланы араларында паралимпиада оюнлада кёл кере хорлагъан спортчула, дуняны, Европаны да чемпионлары бардыла.

Ала бизге экинчи кере келедиле, юрениуле хайырлы ётерча атдыруу майданда, ала жашаган жерледе да битеу онгла кыралгандыла. Бу жараулары дагыда бир ахшы жаны – эм сынамлы тренерле регионну спортчуларын да юйретгенлериди. Ала бизни садакъчылары фахмулукулукларын, ала уллу жетишимлеге жетерге боллукларын чертедиле.

Кыонакылага республиканы ариу табиыга-

тын кёрюрча маданият программа да кыралганды, ала да бизни гитче паралимпиадачыларыбыз, Спорт министрствону адаптив школунда жарау этген сабийле бла мастер-классла бардыргандыла.

Жарау этуу жыйылыулары садакъчыла 21-22 майда «Спартак» стадионда республиканы садакъдан атдыруудан чемпионатына кыатышыуу бла бошарыкыдыла.

ХАБИБУЛЛАХЛАНЫ
Зульфия.

Россейни биринчилигине
кыатышырыкыдыла

Республиканы Спорт министрствосу биринген кёре, бу кюнде Нальчикде тхэквондо ВТФ тюрлюсюнден СКФО-ну биринчилиги бардырылганды. Ол 12-14-жыллыкъ жаш спортчулары араларында ётгенди. Ары СКФО-га кирген алты субъекттен 200-ге жууук спорчу кыатышханды.

Биринчилини санында Элина Тхамокова (33 кг.) да болганды. Со-

зайланы Артур (37 кг.), Гедраланы Дарина (47 кг.), Басир Шогенов (33 кг.), Казбулат Казанчев (49 кг.), Диана Иванова (33 кг.), Стелла Пшихачева (37 кг.) экинчи жерни алгандыла.

Ючюнчу жерлеге уа Малкъондулары Дамир (33 кг.), Камбулат Гусейнов (37 кг.), Имран Гешев (41 кг.), Адам Байрамов (+65 кг.), Алина Семедова (33 кг.), Лия Вакашева (51 кг.) чыкыгандыла.

Спортчула тренерле Ахметланы Амирде, Тикаланы Идрисде, Кантемир бла Абдельжабар Унажиковлада, Анзор Озроковда, Беслан Хараевде эм Станислав Ханда жарау этедиле.

Бу эришулени эсеплерине кёре анда хорлагъанла Россейни июнда Калининград шахарда бырдырыллыкъ биринчилигине кыатышырыкыдыла.

ДОДУЛАНЫ Мадина.

Учредительле: Кыабарты-Малкъар Республиканы Парламенти бла Правительство

Баш редактор
КЪОНАКЪЛАНЫ Хасан

РЕДКОЛЛЕГИЯ:

ТЕКУЛАНЫ Хауа
(баш редакторну орунбасары),
ЖАНГУРАЗЛАНЫ Нажабат
(баш редакторну орунбасары),
ТОКЪЛУЛАНЫ Борис
(жууаплы секретарь),
МУСУКАЛАНЫ Сакинат,
ТИКАЛАНЫ Фатима,
ТРАМЛАНЫ Зухура,
УЛБАШЛАНЫ Мурат.

ТЕЛЕФОНЛА:

Редакторну приёмный - 42-63-01. Баш редакторну орунбасарлары - 42-38-21, 40-04-82. Жууаплы секретарь - 40-03-24.
Секретариат - 40-93-62. Корректорла - 42-63-52.

Газет Басманы эм асламлы информацияны эркиликлерин кыоруула жаны бла Кыабарты-Малкъар регион инспекцияда 2016 жылда 19 декабрде регистрация этилгенди.

Регистрация номер — ПИ № ТУ07-00118. Индекс - П 5893

Газетни басмага «КъМР-Медиа» ГКУ-ну компьютер службасы хазыр этгенди.

Газет «Издательство «Южный регион» ООО-ну типографиясында басмаланганды. Ставрополь край, Ессентуки ш., Никольский орам, 5а

Номерге графикге кёре
19.00 сагыатда кёл салынады.
20.00 сагыатда кёл салыннганды.

ГАЗЕТНИ НОМЕРИН
ЧЫГАРГАНЛА:

Байсыланы Марзият- дежурный редактор, Кучукланы Сафият, Кетенчиланы Зульфия- жууаплы секретарыны орунбасарлары; Гельяланы Валентина (1, 2, 3, 12-чи бетле), Ахматланы Лиоаза (4, 9-чу бетле), Зезаланы Лида (10, 11-чи бетле) - корректорла.

Тиражы 1642 экз. Заказ № 950
Багыасы эркинди.

РЕДАКЦИЯНЫ ЭМ
ИЗДАТЕЛЬНИ АДРЕСИ:

360000, Нальчик шахар,
Ленин атлы проспекте, 5

электронный почтасы:
elbor_50@mail.ru